

Van: Jong, P. (Pieter) - DGMI [<mailto:pieter.jong@minienw.nl>]

Verzonden: dinsdag 9 juni 2020 16:01

Aan: Gemeente Hoeksche Waard

Onderwerp: onderzoek naar laagfrequent geluid

Geachte heer Groeneveld,

Op dinsdag 2 en 9 juni heb ik telefonisch contact met u gehad naar aanleiding van de brief van uw gemeente over laagfrequent geluid. In ons tweede telefoongesprek, op 9 juni, heb ik aangegeven dat wij vanuit IenW wel een procesantwoord kunnen geven, maar dat het inhoudelijke antwoord op de impliciete vraag vanuit uw gemeente beter past in het spoor van het Expertisenetwerk Windenergie op Land.

In de brief ondersteunt uw college de aanvraag van uw dorpsvereniging om het windturbinepark aan het Spui te betrekken in een nationaal onderzoek naar de effecten van laagfrequent geluid op gezondheid. Uw college deelt de bezorgdheid van uw inwoners met betrekking tot de mogelijke gezondheidsrisico's van laagfrequent geluid veroorzaakt door windturbines. Uw college pleit voor grootschalig wetenschappelijk onderzoek op wetenschappelijk niveau. Ik begrijp de bezorgdheid en ben het met u eens dat er meer onderzoek nodig is, waarover hieronder meer.

Hieronder ga ik eerst in op de omstandigheden die er mede toe hebben geleid dat beantwoording van de brief van uw gemeente lang heeft geduurd. Daarna wil ik stilstaan bij wat er het afgelopen jaar in gang is gezet op het gebied van landelijk onderzoek naar laagfrequent geluid.

Beantwoording van uw brief heeft helaas onnodig lang geduurd; dat spijt mij oprecht. Daarbij heeft onder meer een rol gespeeld dat uw brief pas laat via het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport bij ons is binnengekomen. In de context speelt ook mee dat diverse departementen nu bezig zijn met laagfrequent geluid en dat er vanuit de samenleving en politiek, soms tegelijkertijd, meerdere vragen aan verschillende actoren over dit onderwerp worden gesteld. Ter informatie stuur ik u hierbij een afschrift van een brief die eind januari 2020 vanuit het ministerie van VWS is verstuurd in antwoord op een vergelijkbare brief van de gemeente Nissewaard. De gemeente Nissewaard had namelijk bij VWS aangegeven dat windpark Spui geschikt is om te betrekken in een nationaal onderzoeksprogramma naar de effecten van laagfrequent geluid op gezondheid. In maart 2020 zijn er door het lid van de Tweede Kamer, Van Gerven, ook vragen gesteld over windpark Spui. Deze Kamervragen zijn medio mei beantwoord door de Minister van EZK, mede namens de Staatssecretaris van IenW (Aanhangsel Handelingen Tweede Kamer 2019-2020, nr. 2793). In eerdere vragen van dit Kamerlid in het najaar van 2019 kwam laagfrequent geluid ook aan de orde (Aanhangsel Handelingen Tweede Kamer 2019-2020, nr. 1779). Samenloop van vragen heeft er in dit geval mede toe geleid dat uw brief is blijven liggen. Interdepartementale coördinatie is erop gericht om zo iets in de toekomst te voorkomen.

Inhoudelijk is er het afgelopen jaar wel het een en ander gebeurd op het gebied van landelijk onderzoek naar laagfrequent geluid. Het betreft een complex onderwerp, waarbij nog sprake is van kennislacunes en gebrekkig zicht op handelingsperspectief. In het najaar van 2019 is een interdepartementale werkgroep gestart, mede ter voorbereiding van een uitvraag aan het RIVM. In december 2019 is het RIVM door mijn ministerie gevraagd om de bestaande kennis omtrent laagfrequent geluid in het algemeen beter toegankelijk te maken en te bezien of verder onderzoek op dit gebied nodig is. Infrastructuur en Waterstaat werkt in dit verband samen met de Ministeries van Economische Zaken en Klimaat, Volksgezondheid, Welzijn en Sport en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. In de zomer van 2020 wordt een onderzoeksagenda over laagfrequent geluid verwacht. Bij de uitwerking van de onderzoeksagenda tot een onderzoeksprogramma, in de tweede

helft van 2020, zullen de gezondheidseffecten van laagfrequent geluid ook betrokken worden. Dit onderzoekspoor betreft laagfrequent geluid in het algemeen en gaat niet specifiek over windturbines. Over windturbines is een aparte factsheet in de maak, die in de toekomst ook op de website van het RIVM wordt gepubliceerd.

Zoals ook in de beantwoording van genoemde Kamervragen is aangegeven, is het Expertisenetwerk Windenergie op Land van het RIVM bezig om de nieuwste stand van kennis in kaart te brengen op het gebied van gezondheidseffecten van windturbines. Binnen dat Expertisenetwerk wordt ook nagedacht over de manier waarop gezondheidseffecten van windturbines onderzocht kunnen worden. Ik heb begrepen dat de inventarisatie van onderzoeksmogelijkheden momenteel nog loopt. Ter informatie voeg ik hierbij een afschrift van een brief van het Expertisenetwerk aan de GGD'en van Drenthe en Groningen.

Uw impliciete verzoek om het windturbinepark aan Spui te betrekken in nationaal vervolgonderzoek kan het beste in het spoor van het Expertisenetwerk Windenergie op Land meegenomen worden. De verantwoordelijkheid voor de selectie van praktijkcasus voor vervolgonderzoek ligt niet bij één actor of organisatie. Het initiatief voor het maken van een concreet onderzoeksvoorstel – inclusief organisatie en financiering van (deel)onderzoeken – ligt bij betrokken partijen, waarbij het Expertisenetwerk een ondersteunende rol vervult.

Ik hoop u met het voorgaande voldoende informatie te hebben gegeven over wat landelijk gaande is, hoewel ik ook besef dat deze informatie de zorgen van uw inwoners over de hinder die zij ervaren van het windpark niet kan wegnemen. Daarvoor is meer nodig.

Met vriendelijke groet,

Pieter Jong

Senior beleidsmedewerker Geluid, Trillingen en Gezonde Stad

.....
Directie Duurzame Leefomgeving en Circulaire Economie
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Rijnstraat 8 | Postbus 20901, 2515 XP | Den Haag

.....
T 06-21207052

 een overweging voor het milieu - is printen van deze mail echt nodig?

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the